หลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับการบริหารงานของการประปานครหลวง*

PRINCIPLES OF THE SAVGHAHAVATTHU FOR METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY ADMINISTRATION

อดิศักดิ์ ปิยะสุวรรณ
Adisak Piyasuwan
บริษัท 43 เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด
43 Engineering Company Limited
E mail: adi@43engineering.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารจัดการงานประปานครหลวง โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการเพื่อบริหารจัดการงานประปานครหลวง ประกอบด้วย 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อัตถจริยา 4) สมานัตตา ซึ่งเป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน เป็นหลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน

ประปานครหลวง บริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการสร้างนวัตกรรมการบริหารงานของการประปานครหลวงให้สามารถนำไปเป็นตัวแบบในการพิจารณาปรับปรุงด้านการบริหารงานของภาครัฐและภาคเอกชน และเสริมสร้างองค์กร บุคลากรในการประปานครหลวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; ประปานครหลวง; หลักพุทธธรรม

Abstract

This article aimed to present the administration of the Metropolitan Waterworks Authority by integrating four principles of Sangahavattha for administration of the Metropolitan Waterworks Authority, consisting of 1) Dana 2) Piyavaca 3) Atthachariya 4) Samanattata, which is the Dharma that is the location of mutual assistance and the principle of dominating people's heartst, the principle to hold each other and make each other live with love and goodwill. The Metropolitan Waterworks Authority operates according to the Sangahavatti 4

*Received September 3, 2022; Revised October 10, 2022; Accepted October 10, 2022

principles, which is to create innovations in the administration of the Metropolitan Waterworks Authority so that it can be used as a model in considering improvements in the administration of government and private sectors. and strengthen the organization Personnel in the Metropolitan Waterworks Authority to be more efficient.

Keywords: management; Metropolitan Waterworks Authority; Buddhism

บทนำ

การประปานครหลวง (กปน.) มีการบริหารงานเป็นระยะเวลากว่า 52 ปี ที่การประปานครหลวง (กปน.) ทำหน้าที่สำรวจ จัดหา ผลิต และจัดส่งน้ำประปาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลก (WHO) ไปสู่ประชาชนทุกครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ เพื่อใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน มุ่งมั่นในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาพัฒนางานประปาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดทำแผนน้ำประปาปลอดภัย (Water Safety Plan: WSP) และโครงการปรับเปลี่ยนท่อประปาใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนลุ่มน้ำฝั่งตะวันตกและตะวันออก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานระบบประปาให้เกิดความยั่งยืนเดินหน้าสร้างสรรค์นวัตกรรมและมุ่งมั่นพัฒนาบริการน้ำประปาอย่างยั่งยืน (การประปานครหลวง, 2562)

การประปานครหลวงเป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนให้ประเทศก้าวสู่เป้าหมายอนาคตที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้สอดรับตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การช่วยพัฒนาอาชีพและการให้บริการน้ำประปาอย่างทั่วถึงเพียงพอและมั่นคง การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยการปรับปรุงระบบประปา การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การส่งเสริมกิจกรรมเชิงสังคมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (CSR) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทยการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การยกระดับขีดความสามารถองค์กรและการยกระดับการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เป็นต้น (การประปานครหลวง, 2564)

อนึ่งการบริหารงานประปานครหลวงจะมีประสิทธิภาพเพิ่มยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการบูรณาการหลักการบริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งคำสอนในพระพุทธศาสนามี การช่วยเหลืออันเป็นคุณธรรมสำคัญของการให้บริหารงาน เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือผู้อื่น และหลักการอยู่ร่วมกันโดยทั่วไปต้องมีความเคารพ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งในเรื่องนี้มีหลักสังคหวัตถุ 4 คือ สิ่งที่เป็นเครื่องสงเคราะห์และยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน

ดังนั้นจึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับการบริหารงานของการประปานครหลวง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการกับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นการเอื้อเฟื้อต่อกันและกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรภายในหน่วยงาน โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานและจิตใจ

แนวคิดและหลักการบริหารงานเบื้องต้น

การบริหารงานประปานครหลวง เป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพของงานที่ดำเนินงานร่วมกัน การบริหารงานถ้ามองอีกมุมก็คือความสามารถที่สามารถรวมกำลังคนได้หลาย ๆ คนและรวมวัตถุหลาย ๆ อย่างได้ สำหรับการบริหารงานยังเป็นกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการนำทรัพยากรต่างๆมาใช้ในการบริหารต่างๆ (พระมหาเอกมร จิตปญฺโญ, 2553) และเป็นการทำงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ร่วมกันดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาอย่างมีประสิทธิภาพหรือเป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Herbert,1947) และการบริหารยังหมายถึงศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุและกำลังคนหลายคน เพื่อพากันบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด) ภายในสภาพองค์นั้น ๆ ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมในองค์การ คนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านเครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน วัตถุอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าที่จัดบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความต้องการให้กับสังคม และการทำงานให้สำเร็จต้องอาศัยคนอื่นหรือเพื่อนร่วมงานด้วย (Koon & Cyril, 1972) เพราะการบริหารงานจะมีการจัดการองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า (Ernest, 1973) การบริหารจัดการงานยังหมายถึง กระบวนการทางสังคม ซึ่งพิจารณาได้เป็น 3 ทางคือ

1. ทางโครงสร้าง คือความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับของสายการบังคับบัญชา

2. ทางหน้าที่ คือขั้นตอนที่หน่วยงานต้องระบุหน้าที่ บทบาทความรับผิดชอบและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย

3. ทางปฏิบัติการ คือกระบวนการบริหารดำเนินการของบุคคลต่อบุคคลที่กำลังมีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องกัน (วัชรี บรูณสิงห์, 2543)

กระบวนการบริหารเป็นการใช้ความรู้หลักการที่เป็นศาสตร์และศิลป์ในการวางแผนและการจัดสรรทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างมีขอบเขต นำมาดำเนินงานตามกระบวนการบริหารและตามแผนโครงสร้างที่วางไว้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (สุรศักดิ์ หันชัยศรี, 2546) การ

ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์การกำหนดไว้นั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการบริหาร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกำลังคน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จิตราภรณ์ แสงรุ่งนภาพรรณ, 2549) ตลอดจนการควบคุมงานให้เหมาะสมกับองค์การ และยังเป็นการบริหารทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำเข้าที่สำคัญของการบริหารงาน และต้องมีการบริหารทรัพยากรที่ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หากจะกล่าวโดยสรุปนั้น หลักการบริหารงานเบื้องต้น เป็นการบริหารกระบวนการที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรที่มีอยู่ในหลายๆด้านนั้นคือ เงิน อุปกรณ์ วัสดุ คนที่มีอย่างเหมาะสม ดังนั้น การบริหารที่เป็นกระบวนการต้องใช้ “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการจูงใจให้คนสนใจและหันมาช่วยเหลืออย่างเต็มใจ เพื่อที่งานขององค์การจะได้สำเร็จไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยหัวหน้าจะต้องเป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพและประสานงานกันให้ลุล่วงไปด้วยดี

อีกประการหนึ่ง การประปานครหลวง สามารถบริหารงานโดยการประยุกต์หลักการบริหารของ Fayol 5 ประการคือ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2551)

1. การวางแผน (planning) การประปานนครหลวง วางแผนภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดองค์การ (organizing) การประปานครหลวงจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเอื้อต่อบริบทภายในองค์กร และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (commanding) สำหรับหน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของการประปานครหลวงนั้น ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ต้องเข้าใจคนงานของตนจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและล่องนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุง เช่นเดียวกันถ้าผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพการไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

4. การประสานงาน (coordinating) ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. การควบคุม (controlling) ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว (Fayol) หรือที่เรียกกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ว่า POCCC

ดังนั้น การประปานครหลวง ต้องมีการบริหารจัดการงาน โดยกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและทรัพยากร โดยการวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการ และการควบคุม เพื่อให้งานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามนโยบายที่องค์กรวางไว้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

หลักสังคหวัตถุ 4 กับบริหารงานการประปานครหลวง

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่สงเคราะห์หรือเป็นธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใขมนุษย์และรวมหมู่ชนไว้ในความสามัคคี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2550) สังคหวัตถุธรรมเป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกันอันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน (บุญสิริ ชวลิตธำรง, 2529) เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี (ปรีชา นันตาภิวัฒน์, 2544) เมื่อทุกคนต่างประพฤติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 กันอย่างทั่วถึงกันแล้วอย่าว่าแต่เฉพาะคน ครอบครัว สังคมจะมีแต่ความรักใคร่นับถืออยู่เย็นเป็นสุขสบายเลย ตลอดจนคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งเมือง ทั้งประเทศ และทั้งโลก ก็ต้องอยู่เป็นสุขสบายตลอดไปเช่นกัน เพราะฉะนั้นสังคหวัตถุทั้ง 4 อย่าง จึงเป็นคุณสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่และนับถือช่วยเหลือกันและกัน อย่างแท้จริง

สำหรับองค์ประกอบของสังคหวัตถุมี 4 ประการ ได้แก่

1.) ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) ผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ทานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาการและเพื่อนร่วมงาน การให้ทานจะช่วยให้ผูกคนอื่นไว้ได้

2.) ปิยวาจา หมายถึง การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) ผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้จักมัดใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน ถ้อยคำที่หยาบกระด้างมัดใจใครไม่ได้ ตามปกติแล้วคนเราจะมัดหรือผูกสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น ลวดมัดหรือเชือกในทำนองเดียวกันเราจะผูกใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำพูดอ่อนหวาน

3.) อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) นักบริหารทำสามารถทำอัตถจริยาได้หลายวิธี เช่น การบริการช่วยเหลือผู้อื่นยามเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเป็นประธานในงานพิธีต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชา

4.) สมานัตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อผู้บริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เขาจึงจะสามารถสร้างทีมที่ดีขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมเสพ” ผู้บริหารต้องมีความกล้ารับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำตามคำสั่งของตน ผู้บริหารต้องออกมาปกป้องผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ใช่หนีเอาตัวรอดคนเดียวตามลำพัง

ดังนั้นสามารถสรุปเบื้องต้นได้ว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบไปด้วย ทาน คือการช่วยเหลือหรือแบ่งปันสิ่งของที่เรามีอยู่ให้แก่บุคคลอื่น เป็นมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ปิยวาจา คือ การพูดจาอ่อนหวาน ใช้ถ้อยคำสุภาพ มีความเป็นกันเอง ไม่พูดจาทำร้ายจิตใจ

ส่อเสียดเสียดสีหรือทำให้ผู้อื่นรู้สึกเสียใจ รู้จักใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ อัตถจริยา คือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะด้วยแรงกายแรงใจที่ตนมีอยู่ ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่นิ่งดูเฉยหรือหลีกหนีงาน สมานัตตตา คือ การวางตัวเป็นกลาง ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมกันวางตัวให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทำแต่สิ่งที่มีประโยชน์และเป็นประโยชน์ ซึ่งงานประปานครหลวงหากนำหลักสังคหวัตถุ 4 นี้ไปบริหารจัดการองค์กรย่อมทำให้องค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างแน่นอน

บูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ต่อการบริหารงานของการประปานครหลวง

ผู้เขียนนำเสนอหลักการบูรณาการหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารงานการประปานครหลวง ซึ่งเป็นหลักธรรมะที่ทำให้เกิดความสามัคคีกันในกลุ่มคณะไม่ว่าจะเป็นองค์กรเล็กหรือองค์กรใหญ่และมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ทาน คือ การแบ่งปันเผื่อแผ่ให้ความช่วยเหลือทั้งทางทุนทรัพย์และสิ่งของ ปัจจัยสี่ที่จำเป็น รวมทั้งการแบ่งปันความรู้ความสามารถที่เรามีอยู่ให้กับผู้อื่น

2. ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดหรือถ้อยคำที่ไพเราะ สุภาพนิ่มนวล จริงใจ ไม่พูดเสียดสี ไม่พูดดูถูกดูแคลน ไม่พูดโกหกไม่เสแสร้งแกล้งทำ แนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่พูดเพ้อเจ้อ การรู้จักใช้ถ้อยคำที่บ่งบอกถึงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเข้าใจผู้อื่น พูดแล้วทำให้เกิดความสามัคคี

3. อัตถจริยา คือ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังแรงกายที่ตนมีโดยมิได้ถูกบังคับ แต่ทำด้วยความเต็มใจ ช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งเข้ามีส่วนร่วมช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชนและสังคมด้วย

4. สมานัตตา คือ การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่นในความเสมอภาคกับทุกคนทุกชนชั้นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุขช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันและกัน ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อให้ชุมชนอยู่อย่างเป็นสุขด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นี้ เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการบริหารมากโดยเฉพาะกับการประปานครหลวงซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนในชุมชน สามารถสร้างความสามัคคีในชุมชน และเข้าถึงปัญหาและวิถีชีวิตคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานจะเป็นหลักธรรมอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีความราบรื่น อันจะส่งผลให้บุคลากรในการประปานครหลวงมีคุณภาพ และนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบริหารงานโดยนำหลักธรรมนี้ มาใช้ควรพิจารณาสถานการณ์ที่จะนำหลักธรรมนี้มาใช้ดังต่อไปนี้

1. เมื่อบุคลากรมีความเดือดร้อนในด้านปัจจัยทั้งสี่ การประปานครหลวงควรให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การให้ทานเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ หรือเงินทุนเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. เมื่อบุคลากรในหน่วยงาน ต้องการความช่วยเหลือ ประสบปัญหามีความเดือดร้อนมาติดต่อขอรับการบริการที่การประปานครหลวง พนักงานการประปานครหลวงควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องและพูดจาไพเราะน่าฟังกับประชาชน

3. เมื่อบุคลากรในหน่วยงานต้องการความช่วยเหลือทางด้านแรงกาย การประปานครหลวงก็ควรให้ความสำคัญและพยายามขวนขวายหาทางช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถและเต็มกำลัง

4. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงานหรือภายนอกองค์กร การประปานครหลวงต้องมีบุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหา จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการประปานครหลวงกับบุคลากรและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแล ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถแก้ไขปัญหาได้และตอบสนองความต้องการต่างๆ ได้

สรุป

หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานประปานครหลวง คือสิ่งที่เป็นเครื่องสงเคราะห์และยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกันคือ

1) ทาน คือ การแบ่งปันวัตถุสิ่งของและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในองค์กรประปานครหลวง ซึ่งจะช่วยสร้างนิสัยให้บุคลากรในหน่วยงานให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการแบ่งปันเรื่องของความรู้ ประสบการณ์ อันเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน

2) ปิยวาจา คือ การแบ่งปันคำพูดดี ๆ คำพูดที่ไพเราะ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดให้กำลังใจกัน ซึ่ง ปิยวาจา นี้ เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในหน่วยงานประปานคร เพื่อที่จะดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ออกมาแลกเปลี่ยนกันนั้นต้องใช้ลักษณะของการ “พูดแลกเปลี่ยนกัน” เป็นหลัก

3) อัตถจริยา คือ การแบ่งปันความรู้ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้ของตนแก่บุคคลอื่น เพราะเมื่อเพื่อนร่วมงานขาดความรู้ในเรื่องใด หรือต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใด ผู้ที่มีความรู้ก็จะแบ่งปันให้โดยไม่หวงความรู้ จะทำให้พนักงานในองค์กรประปานครหลวงเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน

4) สมานัตตา คือ การมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอจริงใจต่อกันความเสมอต่อเสมอปลายจะช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่ระแวงกัน และเป็นการ สร้างความไว้วางใจกัน เชื่อใจกันและ เป็นแรงกระตุ้นในระยะยาวที่จะผลักดันให้คนในองค์กรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

การประปานครหลวง. (2564). *แผนวิสาหกิจ กปน. ฉบับที่ 5 (ปี 2563–2565).* กรุงเทพฯ: การประปานครหลวง.

_____. (2562). *รายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: การประปานครหลวง.

จิตราภรณ์ แสงรุ่งนภาพรรณ. (2549). *ปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญสิริ ชวลิตธำรง. (2529). *ธรรมโอสถ.* กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

ปรีชา นันตาภิวัฒน์. (2544). *พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมนูญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวยจำกัด.

พระมหาเอกมร จิตปญฺโญ (คงตางาม). (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของการประปานครหลวงในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วัชรี บรูณสิงห์. (2543). *การบริหารหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2551). *การวิจัยธุรกิจ.* กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

สุรศักดิ์ หันชัยศรี. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์* (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Ernest Dale. (1973). *Management: Theory and Practice.* New York: McGraw–Hill.

Herbert A. Simon. (1947). *Administrative Behvior.* New York: Macmillian.

Hutchinson. (1967). *Jonh G. Organizatio: Theory and Classical.* New York: McGraw-Hill.

Koon, H. & Cyril, O' D. (1972). *Principle Of Management: An Analysis of managerial Fucntions.* New York: McGraw-hill.